

5. Ünite : Üretimden Tüketime

(A-İsteklerimiz, İhtiyaçlarımız)

***-İhtiyaç:** Yaşamımızı devam ettirebilmek için gereksinim duyduğumuz madde ya da durumlara ihtiyaç denir. İhtiyaçlarımızı farklı gruplara ayırabiliriz.

→ **Temel İhtiyaçlar:** Nefes alma, beslenme, barınma ve giyinme temel ihtiyaçlarımızdandır.

→ **Sosyal ve Kültürel İhtiyaçlar:** Eğitim almak, oynamak, kitap okumak, seyahate çıkmak gibi yaşamsal bir zorunluluğu bulunmayan, ancak temel ihtiyaçları destekleyen ihtiyaçlardır.

***-İstek:** İhtiyaçlar kadar yaşamsal önemi olmayan fakat giderildiğinde bizi mutlu eden madde ya da durumlara istek denir.

Not: İhtiyaçlarımızı karşıladıktan sonra isteklerimizi yerine getirebiliriz. Bunu yaparken bütçemizi kullanacağımızı unutmamalıyız. İsteklerimiz israfa dönüşmemelidir.

☞ İhtiyaç ve isteklerimizin sınırı yoktur. Bu yüzden en gerekli olanlardan başlayarak gidermeliyiz. Bize fayda sağlayan ve uygun maliyetli olanları tercih etmeliyiz. Böylece **fayda-maliyet** dengesini sağlamış oluruz.

B- Ailemde ve Çevremde Ekonomik Faaliyetler

***- Ekonomik Faaliyet :** İnsanların üretim ve tüketim ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik sürdürülen işlerin her birine ekonomik faaliyet denir.

→ Üretim: İnsanların ihtiyaç duyduğu mal ve hizmetlerin meydana getirilmesidir. Pazardan, marketten, mağazalardan aldığımız ürünler, istek ve ihtiyaçlarımızı karşılamak için üretilmiştir. Çiftçinin yetistirdiği buğday, fırında yapılan ekmek, fabrikada imal edilen buzdolabı üretim örneklerindendir.

☞ Ülkemizde önemli üretimler yapılmaktadır, bunlar;

- **Madenler:** Tuz, bor, taş kömürü, demir, linyit...

- **Tarım:** Fındık, kiraz, incir, kavun-karpuz, ceviz, zeytin...

- **Sanayi:** Otomotiv, tekstil, beyaz esya, mobilya...

- **Teknoloji:** Savunma sanayi (İnsansız hava araçları)

Not: Ülkemiz tarihi ve doğal güzellikleriyle turizm alanında önemli bir ekonomik faaliyet merkezidir. Bacasız sanayi olarak bilinen turizm hizmet üretimidir.

→ Tüketim: İnsanların ihtiyaç duyduğu ürünleri satın alarak kullanmasına tüketim denir. Gıda ürünleri, giyim, mobilya, beyaz esya, petrol ürünleri, doğal gaz ve elektrik başlıca tüketim ürünleridir.

→ Dağıtım: Üretilen ürünlerin, insanların ulaşabilecekleri tüketim noktalarına ulaştırılmasına dağıtım denir. Fabrikalarda üretilen ürünlerin mağazalara gönderilmesidir.

C-Bilinali Tüketici Olalım

Tüketici: Mal ve hizmetleri belirli bir bedel karşılığında satın alarak kullanan kimseye tüketici denir. Bizler yaptığımız alışverişlerde dikkatli ve bilinali olursak bilinali tüketici olmuş oluruz.

Bilinali tüketici;

- *- İhtiyaçları doğrultusunda alışveriş yapar.
- *- Önce temel ihtiyaçlarına, sonra isteklerine yer verir.
- *- Alışverişten sonra fiş yada fatura alır.
- *- Aldığı ürünlerin tazelğine, kalitesine ve hijyenine dikkat eder.
- *- Aldığı ürünlerin besin içeriklerine dikkat eder. İçerisinde katkı maddesi ve koruyucu olan besinleri tercih etmez.
- *- Aldığı ürünlerin ekonomik ve kaliteli olmasına özen gösterir.
- *- Aldığı gıda ürünlerinin üretim ve son tüketim tarihlerine dikkat eder. Eşyaların ise garanti belgesi olmasına dikkat eder.
- *- Ezilmiş, hasar görmüş, sismiş paketli gıdaları almaz.
- *- Alışverişten önce alışveriş listesi hazırlar.

Sosyal Bilgiler

4. Sınıf

☞ Ambalajlı ürünler alırken "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı"nın izin verdiği ve onayladığı ürünleri almalıyız.

☞ Aldığımız ürünlerde kalite etiketi olup olmadığını kontrol etmeliyiz. Bunlara göz atalım.

TSE : Türk Standartları Enstitüsü demektir. Ürünün kaliteli olduğunu gösterir.

CE : Avrupa uyum etiketidir. Ürünün kalitesini değil uygunluğunu belirtir. Ürünün güvenli olduğunu gösterir.

ISO : Uluslararası Standart Organizasyonu demektir. Ürünün belirlenen ihtiyaçları karşıladığını gösterir.

⇒ Aldığımız ürünlerin bazılarının üzerinde geri dönüşüm logosu görürüz. Bu, ürün ambalajının geri dönüştürülebilir maddeden üretildiğini gösterir.

Unutma: Alışverişlerimizde yerli ürünler tercih ederek ülkemizin ekonomisine katkı sağlayabiliriz. Bir ürün yerli ise ambalajında **TM, Türk Mali, Made in Turkey** ibareleri yer alır. Ayrıca yerli ürünlerin barkod numarası **868** ve **869** ile başlar.

(D- Belgemizi Alalım)

Alışverişlerden sonra fiş ya da fatura almak aynı zamanda vatandaşlık görevidir. Çünkü alışverişte harcadığımız paranın bir kısmı devlete vergi olarak gider. Ayrıca ürünlerin garanti belgelerinin olmasına dikkat etmeliyiz. Bu tür ürünleri aldıktan sonra sorun yaşarsak **Tüketici Sorunları Hakem Heyetine** başvuru yaparak hakkımızı ararız.

E-Ayağımızı Yorganımıza Göre Uzatalım

Gelir: İnsanların bir iş ya da faaliyet sonunda, belirli bir süre içinde kazandıkları paradır. Farklı meslekler ya da iş olanaklarına göre gelirler değişir.

Gider: Bir ürün ya da hizmet karşılığında harcanan paraya gider denir.

Bütçe: Gelir ve gider dağılımının gösterilip, paranın nasıl kullanılacağını gösterildiği plana bütçe denir.

Her ailenin farklı geliri vardır. Aile bütçesi hazırlanırken gelir ve gider dengesi korunmalıdır.

Unutma: Gider, gelirden fazla olduğunda borçlanma başlar. Bu yüzden harcamalarımızda öncelikle ihtiyaçlarımıza yönelmeli, isteklerimizi de gerektiği ölçüde yerine getirmeliyiz. Harcamalarda asırıya kaçmamalı ve mümkünse gelirlerimiz üzerinden birikim yaparak tasarruf sağlamalıyız.

F-Tüketime Evet, İsrafa Hayır

İsraf: Kaynakların, ürünlerin, emeğin ve zamanın boş yere harcanmasına israf denir. İsraf kendi bütçemize zarar verirken ayrıca ülke ekonomisine ve gelecek nesillere de olumsuz etki yapar. Başlıca israflar şunlardır:

- *- Yiyeceğimizden fazla gıda almak ve tüketmemek.
- *- Gereksiz su tüketimi yapmak.
- *- Gereksiz elbise, ayakkabı ve esya almak.
- *- Elektrik, doğal gaz gibi enerji kaynaklarını boş yere harcamak.
- *- En önemlisi de zamanı etkili bir şekilde kullanmamak.